

บทที่ 7

ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำผาเพชร” ตำบลปาล์มพัฒนา กิ่งอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล อันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์และมีลักษณะเด่นทางด้านธรณีวิทยา เพื่อนำไปสู่การสร้างแนวทางและความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนท้องถิ่น โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นผู้ที่อยู่ในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงและเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำผาเพชร” ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ตีความ ตามแนวคิด ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรมและชุมชนท้องถิ่นที่เป็นบริบททางสังคมของชุมชนโดยรอบ “ถ้ำผาเพชร” อันเป็นศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำผาเพชร”

ผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำผาเพชร” ตำบลปาล์มพัฒนา กิ่งอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล เพื่อนำไปสู่การสร้างแนวทางและความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำผาเพชร” นั้น ชุมชนได้ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและรักษาระบบนิเวศ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อสาระด้านการศึกษา ความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Carrying Capacity) และการจัดการโดยใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นหลักการทางศีลธรรมและความมั่นคงในการยังชีพของชุมชน การรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติเป็นสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรมและชุมชนท้องถิ่นที่เป็นบริบททางสังคมของชุมชนโดยรอบ “ถ้ำผาเพชร” นั้น เป็นการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ โดยมี “ถ้ำผาเพชร” อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีลักษณะเด่นทางธรณีวิทยา มีความสำคัญทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำผาเพชร” ซึ่งความรู้และประสบการณ์เหล่านี้ แบ่งออกเป็นทุนในมิติต่างๆ คือ ทุนธรรมชาติ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม และทุนทางการเมือง ทำให้มองเห็นมิติของทุนชุมชนที่สำคัญและเป็นศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำผาเพชร” รวมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการรักษาระบบนิเวศที่เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

“ถ้ำภูผาเพชร” ทุนธรรมชาติและการพัฒนาเป็นแหล่งการท่องเที่ยว

ชุมชนหมู่บ้าน “บ้านควนดินดำ” อันเป็นบริบทชุมชนโดยรอบ “ถ้ำภูผาเพชร” เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ เริ่มจากการแผ้วถางป่าเสื่อมโทรมและรुक้าเข้าไปในเขตป่าสงวน เพื่อแสวงหาความอุดมสมบูรณ์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ปรากฏในพื้นที่ เนื่องจากชุมชนนี้มีบริบทแวดล้อมท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงามและอุดมสมบูรณ์ จึงมีวิถีการดำรงชีวิตด้วยผลผลิตทางการเกษตร มีการแบ่งปันเกื้อกูล พึ่งพาอาศัยกัน มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนหมู่บ้านเอง

“ถ้ำภูผาเพชร” ถูกค้นพบหลังจากชุมชนหมู่บ้าน “บ้านควนดินดำ” มีการตั้งถิ่นฐานแล้ว เป็นถ้ำที่ตั้งอยู่บริเวณตอนใต้ของเทือกเขาบรรทัด หมู่ที่ 9 ตำบลปาล์มพัฒนา เป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้การกำกับดูแลของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด จังหวัดพัทลุง ถูกค้นพบโดยบังเอิญจากพระสงฆ์ที่ต้องการหาสถานที่สงบปฏิบัติธรรมทางศาสนา และชุมชนชาวบ้านร่วมกันสำรวจอย่างจริงจัง การค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ทำให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนชาวบ้านทำการสำรวจอย่างละเอียด จากการพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ประมาณ 3,000 ปี อันได้แก่กระดูกของมนุษย์ส่วนของกะโหลกศีรษะที่แตกเป็นชิ้นๆ และกระดูกกระยาง (Long bone) ภาชนะเครื่องปั้นดินเผาหลายเชือกทาบ เศษกระดูกสัตว์ กระดองเต่า และเปลือกหอยต่างๆ ที่ถูกบรรจุในภาชนะดินเผา เพื่อใช้เป็นสิ่งของมีค่าสำหรับอุทิศให้กับผู้ตายตามความเชื่อของสังคมสมัยก่อนประวัติศาสตร์โดยทั่วไป ทำให้ทราบถึงขนาดพื้นที่ภายในถ้ำโดยประมาณ และลักษณะการก่อตัวของหินปูนในรูปแบบต่างๆ สร้างความประทับใจให้แก่ผู้สำรวจ

การกำเนิด “ถ้ำภูผาเพชร” และวิวัฒนาการทางธรณีวิทยามีลักษณะการก่อตัวที่เกิดจากหินปูนละลายเป็นเวลาช้านาน และเชื่อกันโดยทั่วไปว่ามีขนาดและปริมาณพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับ 7 ของโลก พื้นที่โดยรวมบริเวณภายในถ้ำประมาณ 50 ไร่ และแยกออกเป็นห้องๆ หรือเรียกว่า “คูหา” เป็นจำนวนมากกว่า 20 คูหา ลักษณะของการก่อตัวของถ้ำที่มีความหลากหลายตามลักษณะของพื้นที่ทั้งการเกิด การยุบตัว หลุมยุบ ซึ่งการสะสมตัวของหินปูนในรูปแบบต่างๆ มีลักษณะที่สำคัญๆ ทั้งหินงอก หินย้อย เสาหิน ม่านหินย้อยและหลุมยุบ ดังนั้น “ถ้ำภูผาเพชร” ถือเป็นทุนธรรมชาติสำคัญทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ และมีลักษณะเด่นทางธรณีวิทยาของชุมชน “บ้านควนดินดำ” ที่สามารถใช้สถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสตูลและประเทศ

เงื่อนไขและศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภายใต้เงื่อนไขและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำภูผาเพชร” จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่อยู่ในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำภูผาเพชร” สามารถสะท้อนศักยภาพของชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำภูผาเพชร” ภายใต้แนวคิดการพัฒนา หลักการพัฒนา องค์ประกอบและกิจกรรม รวมถึงบทบาท ผลกระทบและการเตรียมความพร้อมของชุมชน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม ที่เป็นทุนชุมชนในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำภูผาเพชร” กล่าวคือ

1) ความหมายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนโดยรอบ “ถ้ำภูผาเพชร” ได้ให้ความสำคัญต่อการรักษา การอนุรักษ์ธรรมชาติและรักษาระบบนิเวศ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การคำนึงถึงความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Carrying Capacity) และการจัดการโดยใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นธรรมบนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเน้นหลักการทางศีลธรรมและความมั่นคงในการยังชีพของชุมชน และความสมดุลของสภาพแวดล้อม ธรรมชาติเป็นสำคัญ ตลอดจนการให้ความสำคัญต่อการรักษาวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนท้องถิ่น โดยให้มีการกำหนดเงื่อนไขและข้อปฏิบัติ เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นที่ส่งผลให้ชุมชนท้องถิ่นขาดความรักและหวงแหนในวัฒนธรรมของตน

2) แนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนท้องถิ่นรอบ “ถ้ำภูผาเพชร” และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีแนวคิดเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่คู่กับท้องถิ่น ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว สามารถสืบทอดจนถึงชนรุ่นหลัง โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ ชุมชนเกิดการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำภูผาเพชร” มีการพบปะ พุดคุย ประชุมปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาร่วมกัน ส่งผลให้การพัฒนาและการแก้ปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไขและคลี่คลายลง ชุมชนท้องถิ่นเกิดการเรียนรู้ในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ มีการวางแผนการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำภูผาเพชร” เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้รับการอนุรักษ์ นักท่องเที่ยวได้รับการบริการ และชุมชนท้องถิ่นได้รับการจัดสรรแบ่งปันผลประโยชน์

3) แนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้าภูผาเพชร” ชุมชนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยให้ความสำคัญด้านพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลัก มีการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ การอนุรักษ์ทรัพยากร การคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนท้องถิ่นได้รับและการดูแลทรัพยากรธรรมชาติของตน

4) แนวคิดการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้าภูผาเพชร” เป็นกิจกรรมหลักที่สอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และในพื้นที่บริเวณรอบ “ถ้าภูผาเพชร” มีการจัดกิจกรรมหลัก และกิจกรรมเสริมของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ปรากฏอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าว ได้คำนึงถึงการนันทนาการควบคู่กับการศึกษาเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดกิจกรรมที่ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและการรักษาระบบนิเวศ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของชุมชน

5) บทบาทและผลกระทบของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้าภูผาเพชร” ชุมชนท้องถิ่นในฐานะเจ้าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่นและประชาชนในชุมชนท้องถิ่น มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการดูแลรักษาทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่างๆ และใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สำหรับภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ส่วนบทบาทสำคัญที่ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การเข้ามาเป็นภาคีองค์กรท้องถิ่น ทำหน้าที่ให้บริการนำเที่ยวและบริการด้านข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว

6) ทุนชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้าภูผาเพชร” เป็นการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของชุมชนโดยมี “ถ้าภูผาเพชร” ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นทุนชุมชนที่มีความสำคัญทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ และมีลักษณะเด่นทางธรณีวิทยา และมีความสำคัญในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้าภูผาเพชร” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและชุมชนท้องถิ่นเป็นบริบททุนทางสังคมที่มี “ถ้าภูผาเพชร” เป็นปัจจัยสำคัญและมีอิทธิพลในการกำหนดวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ทั้งวิถีการผลิต การบริโภค และการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ความรู้และประสบการณ์เหล่านี้มีการแบ่งออกเป็นทุนในมิติต่างๆ กล่าวคือ

“ถ้าภูผาเพชร” เป็นทุนธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีลักษณะเด่นทางธรณีวิทยาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สังคมและเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น

“ถ้าภูผาเพชร” เป็นทุนทางเศรษฐกิจที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่ถ้าภูผาเพชรและทรัพยากรธรรมชาติรอบถ้าภูผาเพชร สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ส่งผลดีต่อสภาพเศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่น

“ถ้าภูผาเพชร” เป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ และเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ให้มีระบบความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของระบบสังคม

“ถ้าภูผาเพชร” เป็นทุนทางการเมืองที่ชุมชนท้องถิ่นใช้เป็นปัจจัยและเงื่อนไขในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อประสานผลประโยชน์และจัดความขัดแย้งในชุมชนโดยใช้หลักการบริหารและพัฒนาชุมชนผ่านการมีส่วนร่วมและสามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

“ถ้าภูผาเพชร” เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ และมีลักษณะเด่นทางธรณีวิทยา นับเป็นเอกลักษณ์ที่ธรรมชาติใช้เวลาหลายร้อยล้านปีสร้างขึ้นเป็นรูปร่างและขนาดต่างๆ มีคุณค่าและความสำคัญต่อชุมชนและนักท่องเที่ยว การพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ภายใต้การจัดการที่ถูกต้องเหมาะสม มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนบนพื้นฐานของระบบนิเวศ ในบริบทของโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และในการพัฒนาถ้าภูผาเพชรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระยะเริ่มแรกนั้นเกิดการหยุดชะงัก ซึ่งเกิดจากสาเหตุต่างๆ โดยเฉพาะการขาดประสบการณ์และความไม่มั่นใจในการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง และในระยะเวลาต่อมาได้มีการศึกษาเรียนรู้ การสร้างความเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดสตูลและประเทศ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถคงอยู่คู่ชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำภูผาเพชร” เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ประสานกิจกรรมการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศ การรักษาและการอนุรักษ์ธรรมชาติ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อสาระด้านการศึกษา ความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (Carrying Capacity) และการจัดการโดยใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นหลักการทางศีลธรรมและความมั่นคงในการยังชีพของชุมชน ก่อให้เกิดความสมดุลของสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่ความสำคัญและยั่งยืน แต่ในการพัฒนาบางครั้งโดยเฉพาะในระยะแรกๆ ที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำภูผาเพชร” นั้น การพัฒนาดังกล่าวมีการหยุดชะงักอันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ เช่น เกิดจากภัยธรรมชาติ การขาดประสบการณ์ในการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาถ้ำภูผาเพชร หรือเรียกได้ว่า “เป็นการพัฒนาเพียงแต่ชื่อ ไม่ใช่ในทางปฏิบัติ” เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำภูผาเพชร” เกิดความยั่งยืน ชุมชนท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรคำนึงถึงแนวทางการพัฒนาและข้อมูลต่าง ๆ จากข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 การสร้างความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการส่งเสริมให้มีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง สามารถช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ “ถ้ำภูผาเพชร” อย่างยั่งยืน และส่งผลต่อการให้ความร่วมมือในบทบาทเจ้าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

1.2 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นความยั่งยืน ควรเน้นความยั่งยืนทุกมิติ นอกจากลักษณะทางกายภาพแล้ว วัฒนธรรมและประเพณีที่มีอยู่ในท้องถิ่นก็ควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สืบทอดสู่เยาวชนรุ่นหลัง

1.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ครบถ้วนและครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะองค์ประกอบของการบริหารจัดการในด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และด้านองค์กรตามหลักของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะทำให้การวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีประสิทธิภาพ

1.4 การให้ความสำคัญกับแหล่งความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งที่มีอยู่ในชุมชน ภาครัฐและสถาบันการศึกษาอย่างจริงจัง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน ให้ชุมชนท้องถิ่นที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติเห็นความสำคัญ และจัดการได้อย่างถูกต้อง

1.5 การจัดการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วม ส่งผลให้ชุมชนมีความรักสามัคคี เป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ควรมีการส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว “ถ้ำภูผาเพชร” ให้เป็นที่รู้จักและเห็นคุณค่าในเชิงการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์อย่างทั่วถึง

2.2 ควรส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์การเรียนรู้ทางธรรมชาติและธรณีวิทยาอย่างเป็นระบบ

3.2 ควรมีการขยายการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงเพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างกว้างขวาง

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

3.1 บทบาทหน้าที่ของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะมัคคุเทศก์ท้องถิ่นควรมีการให้คำแนะนำด้านข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นความรู้ เช่น ด้านประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ความเชื่อ สิ่งไม่ควรละเว้น โดยเฉพาะบางกิจกรรมที่เกิดผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้ เช่น การไปกระทำต่อหินระฆังโดยการเคาะเพื่อฟังเสียงนั้น จะมีผลกระทบต่อหินดังกล่าวหรือไม่ การใช้เสียงเพลงและดนตรีจะมีผลกระทบต่อสภาพภายในถ้ำอย่างไร

โดยเฉพาะการดูแลเรื่องความปลอดภัยในขณะท่องเที่ยว จะต้องมีการกำชับนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชนอย่างเคร่งครัด และมีการดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อมิให้นักท่องเที่ยวละเมิดและส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวหรือต่อตัวนักท่องเที่ยว

3.2 การบริการในด้านต่างๆ ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจังและใกล้ชิด เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของถ้ำภูผาเพชรมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความประทับใจ และให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ

3.3 ควรมีการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เพื่อป้องกันมิให้กิจกรรมการท่องเที่ยวหยุดชะงักอันเนื่องมาจากความไม่พึงพอใจของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้อยค่าลง

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 4.1 ควรศึกษาผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพภายใน “ถ้ำภูผาเพชร” และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ
- 4.2 ควรศึกษาบทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนา รวมถึงการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนที่เชื่อมโยงกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 4.3 ควรศึกษาผลกระทบจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ “ถ้ำภูผาเพชร” เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

